Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GIOVANNI PITRUZZELLA
27 päivänä huhtikuuta 2023[1]

**Asia C-655/21**

**Rikosoikeudenkäynti,**
**jossa vastaajana on**
**G. ST. T.**
**ja jossa asian käsittelyyn osallistuu**
**Rayonna prokuratura Burgas, TO Nesebar**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rayonen sad Nesebar (Nessebarin piirituomioistuin, Bulgaria))

Ennakkoratkaisupyyntö – Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattaminen – TRIPS-sopimus – Rikosoikeudelliset seuraamukset tavaramerkin loukkauksesta – Perusoikeuskirjan sovellettavuus – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Tämän ratkaisuehdotuksen kohteena olevassa asiassa Rayonen Sad Nesebar (Nessebarin piirituomioistuin, Bulgaria) on esittänyt unionin tuomioistuimelle neljä ennakkoratkaisukysymystä, joista kaksi ensimmäistä koskee direktiivin 2004/48[2] tulkintaa ja kaksi viimeistä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 49 artiklan tulkintaa. Ennakkoratkaisukysymykset on esitetty rikosoikeudenkäynnissä, jossa G. ST. T. on syytettynä useista tavaramerkin loukkauksia koskevista rikoksista.

## I Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *A Unionin oikeus*

2. Primaarioikeuden osalta ennakkoratkaisupyynnössä on kyse perusoikeuskirjan 49 artiklasta sekä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen että rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaatteen osalta, joista ensin mainitusta määrätään kyseisen artiklan 1 kohdassa ja jälkimmäisestä sen 3 kohdassa. Direktiivissä 2004/48 ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa sen johdanto-osan 26 ja 28 perustelukappaleeseen sekä 13 artiklaan, jossa säädetään teollis- tai tekijänoikeuden loukkauksesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Tiiviyden vuoksi tyydyn tässä yhteydessä vain viittaamaan kyseisiin säädöskohtiin ja palauttamaan niiden sisällön mieleen tarpeen mukaan jäljempänä tässä ratkaisuehdotuksessa.

[1] Alkuperäinen kieli: italia.

[2] Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY (EUVL 2004, L 157, s. 45).

### *B Bulgarian oikeus*

3. Ennakkoratkaisupyynnössä mainitaan tavaramerkeistä ja maantieteellisistä merkinnöistä annetun lain (Zakon za markite i geografskite oznacheniya, jäljempänä ZMGO) 13, 119 ja 127 § sekä 22.6.2016 voimassa olleen, sittemmin kumotun tavaramerkeistä ja maantieteellisistä merkinnöistä annetun lain (Zakon za markite i geografskite oznacheniya, jäljempänä vuoden 2016 ZMGO) 13, 76b ja 81 §. ZMGO:n 127 §:n 1 momentissa ja vuoden 2016 ZMGO:n 81 §:n 1 momentissa säädetään, että sille, joka ilman rekisteröidyn tavaramerkin haltijan suostumusta käyttää elinkeinotoiminnassa tavaroita tai palveluita, joissa on rekisteröidyn tavaramerkin kanssa samanlainen tai samankaltainen merkki, on määrättävä hallinnollinen seuraamus.

4. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa myös Bulgarian rikoskoodeksin (Nakazatelen kodeks, jäljempänä NK) 55, 66 ja 172b §:ään ja rikosprosessikoodeksin (Nakazatelno-protsesualen kodeks, jäljempänä NPK) 84–88 ja 247c §:ään. Nyt tarkasteltavassa asiassa merkityksellinen on erityisesti NK:n 172b §, jonka sanamuoto on syytä nostaa esiin jo tässä vaiheessa. Siinä säädetään seuraavaa:

”(1) Se, joka käyttää elinkeinotoiminnassa ilman yksinoikeuden haltijan suostumusta tavaramerkkiä, mallia, kasvilajiketta tai eläinrotua, jota tämä yksinoikeus koskee, tai käyttää maantieteellistä merkintää tai sen jäljitelmää ilman oikeudellista perustetta, tuomitaan enintään viiden vuoden pituiseen vankeusrangaistukseen ja enintään 5 000 Bulgarian levin (BGN) suuruiseen sakkorangaistukseen.

(2) Jos 1 momentissa tarkoitettu teko uusitaan tai siitä aiheutuu huomattavia haitallisia vaikutuksia, seurauksena on 5–8 vuoden vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai 5 000–8 000 BGN:n suuruinen sakkorangaistus.

(3) Rikoksen kohde tuomitaan menetetyksi ja hävitetään riippumatta siitä, kenen omistuksessa se on.”

## II Pääasian oikeudenkäynti ja menettely unionin tuomioistuimessa

5. Syytetty, G. ST. T., on elinkeinonharjoittaja, jota syytetään useista vuonna 2016 tapahtuneista rekisteröityjen tavaramerkkien loukkauksiin liittyvistä rikoksista. Syytetty tarjosi ilman oikeudenhaltijan suostumusta ostettavaksi vaatteita, jotka oli varustettu asianomaisten tavaramerkkien kaltaisilla merkeillä. Alkuperäisten vaatekappaleiden kokonaisarvo oli 1 404 590 BGN ja loukkaavien vaatekappaleiden kokonaisarvo 80 201 BGN. Kyseiset tuotteet, jotka takavarikoitiin liikkeestä, jossa niitä tarjottiin ostettavaksi, määrättiin menetetyksi ja myöhemmin hävitettiin.

6. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa ensinnäkin, että direktiivin 2004/48 johdanto-osan 28 perustelukappaleessa tunnustetun harkintavallan mukaisesti Bulgarian tasavallassa on otettu käyttöön NK:n 172b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut rikokset, joiden lisäksi vuoden 2016 ZMGO:n 81 §:n 1 momentissa säädetään tällä hetkellä hallinnollisesta rikkomuksesta. Kyseinen tuomioistuin toteaa, että NK:n 172b §:n 2 momentissa tarkoitetun rikoksen tunnusmerkistö edellyttää oikeudenhaltijalle aiheutuneen vahingon määrän arviointia. Sitä varten kansallisessa oikeuskäytännössä on turvauduttu olettamaan, josta direktiivissä 2004/48 ei säädetä ja jonka mukaan kyseisestä rikoksesta aiheutuneet vahingot

vastaavat loukkaavien tuotteiden kanssa samanlaisten tai samankaltaisten, laillisesti valmistettujen tuotteiden vähittäismyyntihintaa. Lisäksi näiden vahinkojen ulkopuolelle jäävät sekä tulonmenetys että aineeton vahinko. Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, onko Bulgarian lainsäädäntö yhteensopiva direktiivin 2004/48 kanssa.

7. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka on todennut, että NK:n 172b §:ssä tarkoitettu rikos ja ZMGO:ssa tarkoitettu hallinnollinen rikkomus kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan, koska kyse on unionin oikeudessa säänneltyihin oikeussuhteisiin sovellettavista seuraamusmääräyksistä, on epävarma siitä, onko Bulgarian lainsäädäntö, jossa yksi ja sama toiminta täyttää sekä hallinnollisen rikkomuksen että rikoksen tunnusmerkistön ilman selvää ja täsmällistä erotteluperustetta, yhteensopiva perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdan kanssa.

8. Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko NK:n 172b §:n 2 momentissa säädetty vankeusrangaistus, jossa lakisääteinen vähimmäisrangaistus on varsin tuntuva ja enimmäisrangaistusta on pidettävä ankarana, perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukainen, kun huomioon otetaan myös se, että konkreettiset mahdollisuudet rangaistuksen lyhentämiseen ovat erittäin rajalliset.

9. Tässä tilanteessa Rayonen Sad Nesebar on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”Ovatko lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö, joiden mukaan oikeudenhaltijan kärsimät vahingot ovat NK:n 172b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen rikosten tunnusmerkistötekijöitä, yhdenmukaisia [direktiivissä 2004/48] olevien säännösten, jotka koskevat immateriaalioikeuksien lainvastaisesta käytöstä aiheutuneita vahinkoja, kanssa?

Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko Bulgarian oikeuskäytännössä vahinkojen vahvistamiseksi käyttöön otettu olettama, joka mukaan vahinkojen suuruus on myytäväksi tarjottujen tavaroiden arvo, laskettuna laillisesti valmistettujen tavaroiden vähittäismyyntihintojen perusteella, [direktiivissä 2004/48] olevien säännösten mukainen?

Onko lainsäädäntö, jossa hallinnollista rikkomusta (nykyisin voimassa olevan ZMGO:n 127 §:n 1 momentti ja vuonna 2016 voimassa olleen ZMGO:n 81 §:n 1 momentti) ja NK:n 172b §:n 1 momentissa tarkoitettua rikosta sekä, mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, NK:n 172b §:n 2 momentissa tarkoitettua rikosta ei eroteta toisistaan, perusoikeuskirjan 49 artiklassa vahvistetun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukainen?

Ovatko NK:n 172b §:n 2 momentissa säädetyt rangaistukset (5–8 vuoden vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus ja 5 000–8 000 BGN:n suuruinen sakkorangaistus) perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa vahvistetun periaatteen (rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen) mukaisia?”

10. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti Itävallan tasavalta ja Euroopan komissio. Unionin tuomioistuin esitti prosessinjohtotoimena asianosaisille edellä mainitun 23 artiklan mukaisesti joitakin kysymyksiä, joihin vastattiin kirjallisesti ja jotka koskivat perusoikeuskirjan 49 ja 51 artiklaa. Itävallan tasavalta ja komissio noudattivat kehotusta.

11. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä käsittelen tässä ratkaisuehdotuksessa ainoastaan kolmatta ja neljättä ennakkoratkaisukysymystä.

## III Asian tarkastelu

### *A Unionin tuomioistuimen toimivalta: alustavia huomioita*

12. Se, onko unionin tuomioistuin toimivaltainen vastaamaan kolmanteen ja neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen, riippuu perusoikeuskirjan sovellettavuudesta pääasian oikeudenkäyntiin. Tämä sovellettavuus puolestaan riippuu siitä, onko Bulgarian lainsäätäjä NK:n 172b §:ssä tarkoitettuja seuraamuksia määritellessään soveltanut unionin oikeutta siten kuin perusoikeuskirjan soveltamisalaa koskevassa perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa edellytetään. Vastaus tähän kysymykseen olisi selvästi myöntävä, jos ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tavoin katsottaisiin, että NK:n 172b § on sellainen rikosoikeudellinen säännös, joka on annettu saatettaessa direktiivi 2004/48 osaksi Bulgarian kansallista oikeutta. Unionin tuomioistuimen on otettava tähän kantaa kahteen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen antamassaan vastauksessa.

13. Kuten edellä todettiin, tässä ratkaisuehdotuksessa kyseisiä ennakkoratkaisukysymyksiä ei tarkastella; sen sijaan tavoitteenani on tarkastella perusoikeuskirjan sovellettavuutta toisenlaisesta näkökulmasta, ja otan lähtökohdaksi oletuksen, että unionin tuomioistuin päätyy katsomaan, että rikosoikeudelliset säännökset, joiden yhteensopivuutta direktiivin 2004/48 kanssa ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa arvioida, eivät kuulu kyseisen direktiivin soveltamisalaan. Tarkemmin sanottuna tarkastelen jäljempänä sitä, voiko perusoikeuskirjan sovellettavuus ja siten unionin tuomioistuimen toimivalta vastata kyseisiin kysymyksiin seurata siitä, että nyt tarkasteltavalla kansallisella lainsäädännöllä pannaan täytäntöön velvoite, johon on sitouduttu unionin tekemällä kansainvälisellä sopimuksella.

#### *1. Perusoikeuskirjan sovellettavuus tilanteessa, jossa jäsenvaltiot täyttävät unionin kansainvälisiä oikeudellisia velvoitteita*

14. Perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan mukaan sen määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Mainitun 51 artiklan 2 kohdan mukaan perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

15. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että perusoikeuskirjassa taattuja perusoikeuksia voidaan soveltaa kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin mutta ei muihin tilanteisiin.[3] Näitä oikeuksia on siten noudatettava erityisesti silloin, kun kansallinen säännöstö kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan.[4] Tällaisessa tilanteessa unionin tuomioistuimen, jolta on pyydetty ennakkoratkaisua, on esitettävä kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeen, jotta tämä voisi arvioida, onko kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva niiden perusoikeuksien kanssa, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo.[5]

[3] Ks. tuomio 5.5.2022, BPC Lux 2 ym. (C-83/20, EU:C:2022:346, 26 kohta).

[4] Ks. tuomio 21.5.2019, komissio v. Unkari (Maatalousmaan käyttö- ja tuotto-oikeudet) (C-235/17, EU:C:2019:432, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[5] Ks. tuomio 5.5.2022, BPC Lux 2 ym. (C-83/20, EU:C:2022:346, 26 kohta).

16. Kuten julkisasiamies Saugmandsgaard Øe muistutti ratkaisuehdotuksessaan komissio v. Unkari (Maatalousmaan käyttö- ja tuotto-oikeudet),[6] unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tilanteet, joissa unionin oikeusjärjestyksessä tunnustetut perusoikeudet sitovat jäsenvaltioita, voidaan tavallisesti luokitella – vähintään – kahteen kategoriaan.

17. Yhtäältä nämä perusoikeudet sitovat jäsenvaltioita niiden *pannessa täytäntöön* unionin oikeuden normeja riippumatta siitä, sisältyvätkö nämä normit perussopimukseen,[7] asetuksiin,[8] direktiiveihin,[9] puitepäätöksiin[10] vai toimiin, joiden oikeusperustana on unionin lainsäädäntö ja jotka kuuluvat unionin oikeuden piiriin.[11]

18. Toisaalta unionin oikeusjärjestyksessä tunnustettuja perusoikeuksia sovelletaan, kun jäsenvaltio *poikkeaa* kansallisella lainsäädännöllä unionin oikeudesta ja puolustaa kyseistä lainsäädäntöä vetoamalla unionin oikeudessa tunnustettuun oikeuttamisperusteeseen. Tältä osin unionin tuomioistuin on täsmentänyt, tuomiossa ERT[12] jo ennen perusoikeuskirjan voimaantuloa vahvistettujen näkökohtien mukaisesti, että perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden soveltamisena on pidettävä myös sitä, että jäsenvaltio turvautuu unionin oikeudessa määrättyihin poikkeuksiin oikeuttaakseen perussopimuksessa taatun perusvapauden rajoittamisen, vaikka kyseisen lainsäädännön tarkoituksena ei olekaan soveltaa unionin oikeuden säännöstä.[13]

19. Kaikki tilanteet, joihin perusoikeuskirja on sovellettavissa, eivät kuitenkaan sovi kumpaankaan edellä mainituista kategorioista. Tämä käy selvästi ilmi jo 26.2.2013 annetusta tuomiosta Åkerberg Fransson.[14] Kyseisessä tuomiossa kansalliset toimet, jotka edellyttivät arvonlisäveropetosta koskevassa asiassa veronkorotusten määräämistä ja syytteen nostamista seuraamuksen määräämiseksi, eivät tarkalleen ottaen kuuluneet kumpaankaan edellä mainituista kahdesta kategoriasta. Siitä huolimatta unionin tuomioistuin katsoi, että kyseisillä toimilla sovellettiin unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Se korosti tässä yhteydessä sitä, että toimien tarkoituksena oli määrätä seuraamuksia arvonlisäverotusta koskeviin unionin direktiiveihin sisältyvien säännösten rikkomisesta ja siten noudattaa EUT-sopimuksessa jäsenvaltioille asetettua velvollisuutta, jonka mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava tehokkaasti niitä vahingoittavalta toiminnalta.

20. Niiden tilanteiden kirjo, jotka kuuluvat unionin oikeuden soveltamisalaan ja joissa perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi, on siten laajempi, eikä sitä ole selvästi eikä tyhjentävästi määritelty. Siihen kuuluvat yleisesti kaikki tilanteet, joissa jäsenvaltioille asetetaan unionin

6 C-235/17, EU:C:2018:971, 71 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

7 Ks. tuomio 5.12.2017, M.A.S. ja M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936).

8 Ks. tuomio 24.3.1994, Bostock (C-2/92, EU:C:1994:116).

9 Ks. tuomio 10.7.2003, Booker Aquaculture ja Hydro Seafood (C-20/00 ja C-64/00, EU:C:2003:397).

10 Ks. tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

11 Ks. tuomio 5.5.2022, BPC Lux 2 ym. (C-83/20, EU:C:2022:346).

12 Ks. tuomio 18.6.1991, ERT (C-260/89, EU:C:1991:254).

13 Ks. vastaavasti tuomio 21.5.2019, komissio v. Unkari (Maatalousmaan käyttö- ja tuotto-oikeudet) (C-235/17, EU:C:2019:432, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tapauksessa oli kyse jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, jossa komissio ensimmäistä kertaa vaati unionin tuomioistuinta toteamaan asianomaisen jäsenvaltion syyllistyneen perusoikeuskirjan määräyksen itsenäiseen rikkomiseen. Riidanalaisessa Unkarin lainsäädännössä oli kyse pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksesta, ja tämän rajoituksen oikeuttamiseksi Unkari vetosi yleiseen etuun liittyviin pakottaviin syihin ja SEUT 65 artiklassa tarkoitettuihin syihin. Unionin tuomioistuin katsoi, että näissä olosuhteissa kyseisen lainsäädännön yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa oli tarkasteltava *sekä perussopimuksessa määrättyjen poikkeusten* ja unionin oikeuskäytännön *että perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien* perusteella; näin ollen se tarkasteli komission erikseen esittämiä väitteitä yhdessä. Huomautan, että samassa asiassa esittämässään ratkaisuehdotuksessa (C-235/17, EU:C:2018:971) julkisasiamies Saugmandsgaard Øe esitti unionin tuomioistuimelle perusoikeuskirjaan itsenäisesti perustuneen komission väitteen hylkäämistä.

14 C-617/10, EU:C:2013:105; jäljempänä tuomio Åkerberg Fransson.

oikeudessa nimenomaisia velvoitteita tai joissa jokin unionin oikeuden säännös tulee sovellettavaksi. Epämääräisiä ovat myös perusteet, joilla voitaisiin konkreettisesti arvioida, onko kyseessä tilanne, jossa unionin oikeutta sovelletaan perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että tällaista arviointia varten on muiden seikkojen ohessa tarkastettava se, onko kyseessä olevan kansallisen toimen ”tavoitteena unionin oikeuden säännöksen täytäntöönpano, tämän [toimen] luonne ja se, tavoitellaanko sillä eri päämääriä kuin niitä, joita unionin oikeus koskee, vaikka se voikin vaikuttaa välillisesti viimeksi mainittuun, sekä se, onko olemassa erityinen alaa koskeva tai siihen mahdollisesti vaikuttava unionin oikeuden säännöstö”.[15] Tästä epämääräisyydestä huolimatta arvioinnin tavoite on selvä: taata perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien soveltaminen kaikissa niissä tilanteissa, joissa unionin oikeutta sovelletaan. Kuten nimittäin unionin tuomioistuin tuomion Åkerberg Fransson 21 kohdassa totesi, ”sellaisia unionin oikeuden alaan kuuluvia tilanteita ei voi olla, joihin kyseisiä perusoikeuksia ei sovellettaisi”.

21. Unionin tuomioistuin lisäsi äskettäin suuressa jaostossa 6.10.2020 antamassaan tuomiossa komissio v. Unkari (Korkeakouluopetus)[16] edellä mainittuun oikeuskäytäntöön merkittävän palasen. Kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa oli kyse rikkomusmenettelystä, jossa komissio katsoi Unkarin ensinnäkin rikkoneen palvelukaupan yleissopimuksen (General Agreement on Trade in Services, jäljempänä GATS-sopimus)[17] XVII artiklaa ja direktiivin 2006/123[18] 16 artiklan nojalla Unkaria koskevia velvoitteita ja sen lisäksi rikkoneen erikseen ja itsenäisesti perusoikeuskirjan 13 artiklaa, 14 artiklan 3 kohtaa ja 16 artiklaa, jotka koskevat akateemista vapautta, vapautta perustaa oppilaitoksia ja elinkeinovapautta.[19]

22. Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin ensinnäkin palautti mieleen vakiintuneen oikeuskäytäntönsä, jonka mukaan unionin tekemä kansainvälinen sopimus on voimaantulostaan lähtien erottamaton osa unionin oikeutta.[20] Tämän jälkeen se totesi, että koska GATS-sopimus kuuluu WTO:n perustamissopimukseen, jonka unioni on allekirjoittanut ja sitten 22.12.1994 hyväksynyt,[21] GATS-sopimus on osa unionin oikeutta.[22] Näin ollen unionin tuomioistuin totesi tuomion 213 kohdassa johtopäätöksenään, että ”kun jäsenvaltiot täyttävät kyseisestä sopimuksesta johtuvia velvoitteita, – – [ne] soveltava[t] unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla”.

23. Vaikka unionin tuomioistuin ei viitannut mihinkään ennakkotapaukseen, tuomion systematiikasta ilmenee, että kyseisen johtopäätöksen taustalla oleva logiikka on sama kuin se, johon viitataan tämän ratkaisuehdotuksen 19 ja 20 kohdassa.[23] Tämän logiikan mukaan

15 Ks. tuomio 5.5.2022, BPC Lux 2 ym. (C-83/20, EU:C:2022:346, 27 kohta).

16 C-66/18, EU:C:2020:792; jäljempänä tuomio komissio v. Unkari.

17 GATS-sopimus on Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka allekirjoitettiin Marrakechissa ja hyväksyttiin Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL 1994, L 336, s. 1) (jäljempänä WTO:n perustamissopimus), liitteenä 1 B.

18 Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/23/EY (EUVL 2006, L 376, s. 36).

19 Komission riitauttamassa kansallisessa lainsäädännössä ulkomaisilta oppilaitoksilta, joiden kotipaikka oli Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolella, edellytettiin kansainvälisen sopimuksen tekemistä Unkarin ja alkuperävaltionsa välillä sekä korkea-asteen opetuksen tarjoamista alkuperävaltiossa, jotta ne saivat tarjota opetuspalveluja Unkarissa.

20 Ks. tuomion komissio v. Unkari 69 kohta.

21 Ks. päätös 94/800. WTO-sopimus tuli voimaan 1.1.1995.

22 Ks. tuomion komissio v. Unkari 70 ja 71 kohta.

23 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 19 kohta. Tuomion komissio v. Unkari 214 kohdassa nimittäin viitataan nimenomaisesti oikeuskäytäntöön, joka pohjautuu tuomioon ERT, joka puolestaan kuuluu jälkimmäiseen mainituista kategorioista (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 20 kohta), perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien sovellettavuutta kyseiseen asiaan koskevan oikeuttamisen tueksi.

perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien soveltaminen tuomion komissio v. Unkari 213 kohdassa mainitun kaltaisessa tilanteessa on perusteltua, koska unionin tekemistä kansainvälisistä sopimuksista johtuvia velvoitteita täyttäessään jäsenvaltiot täyttävät lainsäädäntövaltansa perusteella velvoitteitaan unionia kohtaan ja panevat täytäntöön normeja, jotka ovat erottamaton osa unionin oikeutta, jolloin perusoikeuskirjan sovellettavuus varmistaa, etteivät jäsenvaltiot unionin ”edustajina” toimiessaan loukkaa unionin perusoikeuksia.[24] Toisaalta jäsenvaltioiden velvollisuus noudattaa unionin tekemiä sopimuksia perustuu EUT-sopimukseen, jonka 216 artiklan 2 kohdan mukaan tällaiset sopimukset sitovat jäsenvaltioita.

24. Johtopäätöstä, johon unionin tuomioistuin tuomion komissio v. Unkari 213 kohdassa päätyi, on näin ollen potentiaalisesti mahdollista soveltaa analogisesti varsin laajasti, asianomaisen yksittäistapauksen rajat ylittävällä tavalla. Nähdäkseni kyseisen tuomion taustalla olleen asian kontekstista – erityisesti siitä, että asiassa oli kyse unionin tekemästä sopimuksesta johtuvan velvoitteen rikkomisesta – ei nimittäin voida päätellä, että unionin tuomioistuimen tarkoituksena olisi ollut rajata kyseinen johtopäätös pelkästään niihin tilanteisiin, joissa asianomainen kansallinen toimi on omiaan kyseenalaistamaan unionin kansainvälisen vastuun. Mielestäni tällaista suppeaa tulkintaa vastaan puhuvat ensinnäkin kyseisen kohdan sanamuoto, toiseksi lähtökohdat, joiden perusteella perusoikeuskirjan päätellään soveltuvan kyseiseen tapaukseen (toisin sanoen GATS-sopimuksen sisällyttäminen unionin oikeuteen), ja kolmanneksi vielä sovellettavuuden taustalla oleva logiikka, johon edellä viitattiin.

25. Tässä yhteydessä huomautan, että 24.2.2022 annetussa tuomiossa Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell’Economia e delle Finanze[25] noudatettiin vastaavanlaista ajatuskulkua kuin se, jota unionin tuomioistuin noudatti tuomiossaan komissio v. Unkari, sillä kertaa unionin oikeuden yleisten periaatteiden soveltamisen oikeuttamiseksi. Kyseisen tuomion taustalla olleessa asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohti sellaisen kansallisen lainsäädännön oikeasuhteisuutta, jossa tupakkatuotteiden myynnistä alaikäisille määrättiin yhtä aikaa sekä rahamääräinen hallinnollinen seuraamus että hallinnollinen lisäseuraamus, joka tarkoitti tupakkakauppatoiminnan harjoittamista koskevan toimiluvan voimassaolon tilapäistä keskeyttämistä. Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen ei sovellettu niitä unionin oikeuden säännöksiä, joiden tulkintaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli pyytänyt.[26] Tämän jälkeen unionin tuomioistuin viittasi tuomion komissio v. Unkari 69 kohtaan ja oikeuskäytäntöön, jonka mukaan unionin tekemä kansainvälinen sopimus on voimaantulostaan lähtien erottamaton osa unionin oikeutta, ja totesi, että kansallisessa menettelyssä kyseessä ollutta kansallista säännöstä oli arvioitava Genevessä 21.5.2003 allekirjoitetun Maailman terveysjärjestön (WHO) tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen (WHO Framework Convention on Tobacco Control, jäljempänä puitesopimus)[27] 16 artiklassa asetettujen vaatimusten valossa, erityisesti sen 1 kohdan valossa, jonka mukaan jokaisen kyseisen puitesopimuksen sopimuspuolen on ”asianmukaisella hallintotasolla otettava käyttöön ja toteutettava tehokkaita lainsäädäntö-, täytäntöönpano- ja hallintotoimia sekä muita toimia, joilla estetään tupakkatuotteiden myynti alueen tai maan lain

[24] Ks. vastaavasti julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus komissio v. Unkari (Korkeakouluopetus) (C-66/18, EU:C:2020:172, 128 kohta).

[25] C-452/20, EU:C:2022:111; jäljempänä tuomio Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell’Economia e delle Finanze.

[26] Kyse oli SEU 5 artiklan sekä tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistamista, esittämistapaa ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä sekä direktiivin 2001/37/EY kumoamisesta 3.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/40/EU (EUVL 2014, L 127, s. 1) 23 artiklan 3 kohdan tulkinnasta. Unionin tuomioistuin totesi, ettei kyseisellä direktiivillä ole yhdenmukaistettu tupakkatuotteiden myyntiä koskevia näkökohtia, jotka koskevat kyseisten tuotteiden myyntiä alaikäisille (ks. 24–27 kohta).

[27] Ks. tuomio Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell’Economia e delle Finanze, 19–32 kohta. Puitesopimus hyväksyttiin Euroopan unionin puolesta Maailman terveysjärjestön (WHO) tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen tekemisestä 2.6.2004 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2004/513/EY (EUVL 2004, L 213, s. 8).

asettamaa ikärajaa nuoremmille henkilöille tai alle 18-vuotiaille”. Unionin tuomioistuin täsmensi lisäksi, että ”koska puitesopimus on erottamaton osa unionin oikeutta, sen täytäntöönpanossa on noudatettava suhteellisuusperiaatetta unionin oikeuden yleisenä periaatteena”.[28] Toisin sanoen unionin tuomioistuin vahvisti, että se, että jäsenvaltiot täyttävät kyseisen puitesopimuksen mukaisia velvoitteitaan, on sellaista ”unionin oikeuden soveltamista”, että unionin oikeuden yleiset periaatteet tulevat sovellettaviksi.

26. Perusoikeuskirjan sovellettavuutta pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa on näin ollen arvioitava edellä esitettyjen periaatteiden valossa.

*2. Perusoikeuskirjan sovellettavuus pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa*

27. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta perusoikeuskirjan 49 artiklan tulkintaa voidakseen arvioida niiden Bulgarian oikeuden säännösten yhteensopivuutta kyseisen artiklan kanssa, joissa säädetään rekisteröidyn tavaramerkin loukkauksesta määrättävistä seuraamuksista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin olettaa, että pääasiassa kyseessä oleva tilanne kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, koska NK:n 172b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut rikokset ja ZMGO:ssa ja vuoden 2016 ZMGO:ssa tarkoitetut hallinnolliset rikkomukset liittyvät ”unionin oikeudessa säänneltyihin oikeussuhteisiin”.

28. Tältä osin muistutan, että teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyllä sopimuksella, joka on WTO:n perustamissopimuksen liitteessä 1 C (jäljempänä TRIPS-sopimus), pyritään muun muassa vahvistamaan väärentämisen torjumista koskevat monenväliset vähimmäissäännöt ja tosiasiallisesti yhdenmukaistamaan toimenpiteet ja menettelyt, joiden tarkoituksena on varmistaa, että teollis- ja tekijänoikeuksia noudatetaan.[29] Sen 61 artiklan mukaan ”jäsenten tulee säätää rikosprosessista ja rangaistuksista sovellettavaksi ainakin niihin tapauksiin, joissa on kysymys – – harkitusta tavaramerkkiväärennösten kaupasta – –. Käytössä olevien oikeuskeinojen ja seuraamusten tulee käsittää vankeus- tai sakkorangaistus, joka on riittävän ankara vaikuttaakseen ehkäisevästi ja joka on samalla verrattavissa niihin rangaistuksiin, joita sovelletaan vakavuudeltaan samantasoisiin rikoksiin. Käytettävissä olevien oikeuskeinojen tulee käsittää, silloin kun se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, kiinniotto, takavarikko ja – – oikeutta loukkaavan materiaalin – – tuhoaminen – –”. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole viitannut kyseiseen sopimukseen, siinä vahvistetaan nimenomaisia rikosprosessia ja rangaistuksia koskevia velvollisuuksia. Vaikka siinä ei määrätä tietystä seuraamusten tasosta, siinä kuitenkin edellytetään tietynlaisten seuraamusten käyttöönottoa. Direktiivin 2004/48 johdanto-osan 28 perustelukappaleeseen sisältyvää viittausta rikosoikeudellisiin seuraamuksiin ”keinona varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpano” on pidettävä implisiittisenä viittauksena näihin velvollisuuksiin, joihin direktiivi tosin nimenomaisen sanamuotonsa mukaisesti ei vaikuta.[30]

29. Unionin tuomioistuin on jo pitkään katsonut, että TRIPS-sopimus on GATS-sopimuksen tavoin erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä[31] ja että se on näin ollen siinä sovellettavissa, vaikka sen määräyksillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta eikä niillä perusteta yksityisille oikeuksia, joihin nämä voisivat välittömästi vedota tuomioistuimessa unionin oikeuden

[28] Ks. tuomion Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell’Economia e delle Finanze 33 kohta.

[29] Ks. vastaavasti tuomio 18.7.2013, Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, 58 kohta).

[30] Ks. 2 artiklan 3 kohdan b alakohta.

[31] Ks. tuomio 15.3.2012, SCF Consorzio Fonografici (C-135/10, EU:C:2012:140, 39 ja 40 kohta). Ks. myös tuomio 13.11.2018, Levola Hengelo (C-310/17, EU:C:2018:899, 39 kohta).

nojalla.[32] Kyseinen sopimus koskee sitä paitsi SEUT 207 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ”teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisia näkökohtia”, minkä vuoksi se kuuluu EUT-sopimuksen voimaantulon jälkeen unionin yksinomaiseen ulkoiseen toimivaltaan yhteisen kauppapolitiikan alalla.[33]

30. Jos sovelletaan analogisesti ajatuskulkua, jonka unionin tuomioistuin esitti tuomion komissio v. Unkari 213 kohdassa, siitä seuraa, että kun jäsenvaltiot täyttävät TRIPS-sopimuksesta johtuvia velvoitteita – kyseisen sopimuksen 61 artiklasta johtuvat velvoitteet mukaan luettuina –, ne soveltavat unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Sikäli kuin NK:n 172b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilla rikosnimikkeillä on pantu täytäntöön TRIPS-sopimuksen 61 artiklasta johtuvat velvoitteet, perusoikeuskirjaa sovellettaisiin näin pääasiassa kyseessä olevaan tilanteeseen.

31. Toisin kuin Itävallan hallitus on esittänyt, se seikka, että perussopimusten laatijat ovat myöntäneet unionille ainoastaan rajallisen toimivallan rikosasioissa[34] ja että rikoslainsäädäntö kuuluu näin ollen lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan,[35] ei ole tämän johtopäätöksen kanssa ristiriidassa.

32. Samasta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee yhtäältä, että mainittua toimivaltaa käytettäessä on noudatettava unionin oikeudessa taattujen perusvapauksien lisäksi unionin oikeutta kokonaisuudessaan ja erityisesti primaarioikeutta.[36] Jäsenvaltioiden on noudatettava niille unionin oikeudesta johtuvia velvoitteita myös toimiessaan omaan toimivaltaansa kuuluvilla aloilla.[37] Toisaalta unionin tuomioistuin on jo pitkään katsonut, että pelkästään se tosiseikka, että rikoslainsäädäntö, kuten myöskään rikosprosessia koskevat säännöt, eivät lähtökohtaisesti kuulu unionin toimivaltaan,[38] ei estä unionin lainsäätäjää toteuttamasta jäsenvaltioiden rikosoikeuteen liittyviä toimenpiteitä, kun se, että kansalliset viranomaiset soveltavat tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia, on välttämätön toimenpide jonkin unionin politiikan täyden tehokkuuden tai sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan takaamiseksi.[39] Nykyään tämä toimivalta todetaan nimenomaisesti SEUT 83 artiklan 2 kohdassa. Tästä seuraa, että unionin lainsäätäjä on kyseisessä määräyksessä säädetyillä edellytyksillä toimivaltainen toteuttamaan tarvittavat rikosoikeutta koskevat, rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskeviin vähimmäissääntöihin liittyvät yhdenmukaistamistoimenpiteet varmistaakseen, että sen teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen alalla (joka sitä paitsi turvataan myös perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa) antamat säännökset ovat tehokkaita. TRIPS-sopimuksen 61 artiklassa jäsenvaltioille asetettu velvollisuus säätää rikosprosessista ja rangaistuksista sovellettavaksi ainakin niihin tapauksiin, joissa on kysymys harkitusta tavaramerkkiväärennösten kaupasta, ei ylitä ulottuvuudeltaan SEUT 83 artiklan 2 kohdassa vahvistettua toimivaltaa.

[32] Ks. tuomio 15.3.2012, SCF Consorzio Fonografici (C-135/10, EU:C:2012:140, 46 kohta).

[33] Ks. tuomio 18.7.2013, Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, 45–60 kohta).

[34] Ks. tuomio 26.2.2019, Rimšēvičs ja EKP v. Latvia (C-202/18 ja C-238/18, EU:C:2019:139, 57 kohta).

[35] Ks. tuomio 17.12.2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin ym. (Luovuttaminen Ukrainaan) (C-398/19, EU:C:2020:1032, 65 kohta).

[36] Ks. tuomio 26.2.2019, Rimšēvičs ja EKP v. Latvia (C-202/18 ja C-238/18, EU:C:2019:139, 57 kohta).

[37] Ks. vastaavasti tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus) (C-430/21, EU:C:2022:99, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[38] Ks. tuomio 11.11.1981, Casati (203/80, Kok., s. 2595, 27 kohta) ja tuomio 16.6.1998, Lemmens (C-226/97, Kok., s. I-3711, 19 kohta).

[39] Ks. vastaavasti tuomio 13.9.2005, komissio v. neuvosto (C-176/03, EU:C:2005:542, 48 kohta), vaikka 23.10.2007 antamassaan tuomiossa komissio v. neuvosto (C-440/05, EU:C:2007:625, 70 kohta) unionin tuomioistuin totesi, ettei sovellettavien rikosoikeudellisten seuraamusten lajin ja tason määrittäminen kuulu Euroopan yhteisön toimivaltaan.

33. Kuten Itävallan hallitus on korostanut, kyse on toki SEUT 4 artiklan 2 kohdan j alakohdan mukaisesti unionin ja jäsenvaltioiden jaetusta toimivallasta, jota jäsenvaltiot SEUT 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti käyttävät ”siltä osin kuin unioni ei ole käyttänyt omaansa”. On todettava, että unioni ei ole antanut yhdenmukaistamissääntöjä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia koskevista rikosoikeudellisista seuraamuksista tai menettelyistä.[40] Kuten Itävallan hallitus on myös todennut, unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että pelkästään se, että kansallinen toimenpide kuuluu alalle, jolla unionilla on toimivaltaa, ei saata sitä unionin oikeuden soveltamisalaan eikä siis johda siihen, että perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi.[41] Lisäksi 26.10.1982 annettuun tuomioon Kupferberg, johon Itävallan hallitus niin ikään viittaa, perustuvasta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin tekemän sopimuksen täyttämiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen kuuluu sopimusmääräysten piiriin kuuluvilla aloilla unionin oikeuden nykytilassa sekä unionin toimielimille että jäsenvaltioille.[42]

34. Vaikka unionilla on täysi valta ryhtyä lainsäädäntötoimiin yhtäältä teollis- ja tekijänoikeuksien alalla – sisämarkkinoita koskevan toimivallan perusteella ja TRIPS-sopimukseen sisältyviä, tekijänoikeuksien saatavuutta, laajuutta ja käyttöä koskevia vaatimuksia noudattaen –[43] ja toisaalta SEUT 83 artiklan 2 kohdan perusteella rikosoikeuden alalla kyseisten oikeuksien suojaamiseksi annettujen säännösten tehokkuuden varmistamiseksi, TRIPS-sopimuksella toteutettu immateriaalioikeuksien suojan maailmanlaajuinen yhdenmukaistaminen[44] muun muassa väärentämisen torjunnan osalta velvoittaa kuitenkin lähtökohtaisesti jokaista WTO:n jäsentä ja on osa unionin oikeusjärjestystä sisäisistä yhdenmukaistamistoimista riippumatta niin, että sellaisten velvoitteiden, joihin kyseisten sopimusten puitteissa on sitouduttu, täyttäminen kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan silloinkin, kun jäsenvaltiot täyttävät näitä velvoitteita omaa toimivaltaansa käyttäen.

35. Toisaalta unionin tuomioistuin totesi jo samassa tuomiossa Kupferberg seuraavaa: ”Varmistaessaan yhteisön toimielinten tekemästä sopimuksesta aiheutuvien velvoitteiden täyttämisen jäsenvaltiot eivät täytä velvoitettaan ainoastaan suhteessa kyseiseen kolmanteen maahan vaan myös ja erityisesti suhteessa [Euroopan] yhteisöön, joka on vastuussa sopimuksen asianmukaisesta täyttämisestä”. Samassa yhteydessä se korosti näiden sopimusmääräysten kuulumista yhteisön oikeusjärjestykseen.[45] Tuomion komissio v. Unkari 213 kohta vaikuttaa tähän oikeuskäytäntöön nähden kehityssuunnalta, joka merkitsee kiistatta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun unionin oikeuden soveltamista koskevan käsitteen laajentavaa tulkintaa, mutta ei ylitä kyseisellä määräyksellä asetettuja rajoja. Näin ollen kyseisestä kohdasta ilmenevän käsitteen tulkinnan laajuutta ei nähdäkseni voida Itävallan hallituksen esittämällä tavalla rajoittaa pelkästään niihin tilanteisiin, joissa on kyse sellaisten sopimusmääräysten soveltamisesta, jotka kuuluvat unionin jo käyttämään toimivaltaan.[46]

40 Muistutan, että komissio antoi 12.7.2005 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtäävistä rikosoikeudellisista toimenpiteistä (KOM(2005) 276 lopullinen), jota muutettiin 26.4.2006 (KOM(2006) 168 lopullinen; jäljempänä muutettu direktiiviehdotus). Kyseinen ehdotus, joka perustui alun perin EY 95 artiklaan ja Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen SEUT 83 artiklan 2 kohtaan, peruutettiin vuonna 2010 (EUVL 2010, C 252, s. 7).

41 Ks. tuomio 14.10.2021, INSS (Avoliittoon perustuva leskeneläke) (C-244/20, ei julkaistu, EU:C:2021:854, 61 kohta).

42 Ks. tuomio 26.10.1982, Kupferberg (104/81, EU:C:1982:362, 12 kohta; jäljempänä tuomio Kupferberg).

43 Ks. tuomio 18.7.2013, Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, 59 kohta).

44 Ks. tästä tuomio 18.7.2013, Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, 58 kohta).

45 Ks. tuomio Kupferberg, 13 ja 14 kohta.

46 Huomautan sitä paitsi, että jos näin tehtäisiin, perusoikeuskirjaa sovellettaisiin unionin oman sisäisen toimivaltansa nojalla antamien säännösten perusteella.

36. Muistutan myös yhtäältä, että tuomiossa komissio v. Unkari unionin tuomioistuin vastasi unionin toimivallan puutetta korkea-asteen opetuksen alalla koskeneeseen väitteeseen toteamalla, että koska GATS-sopimuksen yhteydessä tehdyt sitoumukset kuuluvat yhteisen kauppapolitiikan alaan, tästä seuraa, että vaikka jäsenvaltioilla on laaja toimivalta koulutuksen alalla, kyseiset sitoumukset, mukaan lukien yksityisten opetuspalvelujen kaupan vapauttamista koskevat sitoumukset, kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan.[47] Toisaalta huomautan, että tuomiossa Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell'Economia e delle Finanze siitä, että asianomainen jäsenvaltio sovelsi puitesopimusta, katsottiin seuraavan, että unionin oikeuden yleiset periaatteet tulivat sovellettaviksi siinäkin tapauksessa, että nimenomaista yhdenmukaistamislainsäädäntöä ei ollut unionin tasolla annettu, ei ainoastaan sovellettavien seuraamusten vaan myös rikottujen aineellisen oikeuden sääntöjen osalta.[48] Tältä osin on lisäksi syytä huomata, että kyseisen tuomion taustalla olleesta asiasta poiketen G. ST. T:tä koskevan rikosoikeudenkäynnin ja siinä kyseessä olevien seuraamusten tarkoituksena on rangaista rekisteröidyllä tavaramerkillä myönnettyjen yksinoikeuksien loukkaamisesta – yksinoikeuksien, jotka ovat unionin tasolla laajamittaisen yhdenmukaistamisen ja sääntelyn kohteena.[49]

37. SEUT 207 artiklan 6 kohtaan, jonka mukaan SEUT 207 artiklan 1 kohdassa annetun toimivallan käyttäminen ei voi "johtaa jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamiseen siltä osin kuin tällainen yhdenmukaistaminen ei ole perussopimusten mukaan mahdollista", perustuvasta Itävallan hallituksen väitteestä totean vain yhtäältä, että tuomiossa komissio v. Unkari se seikka, että SEUT 166 artiklan 4 kohdassa nimenomaisesti kielletään koulutusalan lainsäädännön yhdenmukaistaminen, ei estänyt unionin tuomioistuinta katsomasta, että perusoikeuskirjaa on kyseisen tuomion 213 kohdassa esitetyillä perusteilla sovellettava, ja toisaalta, että – kuten edellä jo todettiin – SEUT 83 artiklan 2 kohdassa määrätään nimenomaisesti mahdollisuudesta lähentää jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia rikosoikeuden alalla jonkin unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.[50]

38. Kaiken edellä esitetyn perusteella katson, että perusoikeuskirjaa sovelletaan pääasiassa kyseessä olevaan tilanteeseen, jos ja siinä määrin kuin pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva moitittava toiminta ja siihen sovellettavat seuraamukset kuuluvat TRIPS-sopimuksen 61 artiklan soveltamisalaan, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava.

### *B Kolmas ennakkoratkaisukysymys*

39. Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdassa vahvistettu rikosoikeudellinen laillisuusperiaate esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan sama toiminta voi olla sekä hallinnollinen rikkomus että rikos ilman, että tällaisen hallinnollisen rikkomuksen ja rikoksen rajoja on selvästi määritelty tai että asianosaiset voisivat siten ennalta tietää, mitä tällaisesta toiminnasta seuraa.

[47] Ks. tuomio komissio v. Unkari, 74 kohta. Unkari väitti, ettei unionin tuomioistuimella ollut toimivaltaa tutkia kyseistä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta.

[48] Kuten edellä todettiin, kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin nimenomaisesti myönsi, ettei näkökohtia, jotka koskevat tupakkatuotteiden myyntiä alaikäisille, ole yhdenmukaistettu.

[49] Ks. jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 16.12.2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2436 (EUVL 2015, L 336, s. 1) ja Euroopan unionin tavaramerkistä 14.6.2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1001 (EUVL 2017, L 154, s. 1).

[50] Ks. tästä myös julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus komissio v. neuvosto (C-137/12, EU:C:2013:441, 66 ja 67 kohta).

40. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan rikosoikeudellisten säännösten on oltava tiettyjen saatavuutta ja ennustettavuutta koskevien vaatimusten mukaisia sekä rikoksen määritelmän että seuraamuksen määrittelemisen osalta.[51] Tätä periaatetta sovelletaan myös hallinnollisten ja rikosoikeudellisten menettelyjen ja seuraamusten päällekkäisyyteen, ja sen vuoksi kyseisiä vaatimuksia on noudatettava myös kaikissa kaksinkertaisen repression sallivissa säännöksissä.[52] Vaikka rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää, että laissa määritellään selkeästi rikokset ja niistä määrättävät rangaistukset, tämä edellytys täyttyy, kun yksityinen voi tietää kyseessä olevien säännösten tai määräysten sanamuodon ja tarvittaessa tuomioistuinten siitä antaman tulkinnan perusteella, mitkä toimet tai laiminlyönnit synnyttävät hänen rikosoikeudellisen vastuunsa.[53] Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että periaatetta, jonka mukaan sovellettavan lain täsmällisyyden periaatetta ei voida tulkita siten, että siinä kiellettäisiin rikosoikeudellista vastuuta koskevien säännösten asteittainen selkeyttäminen tuomioistuinten tapauksesta toiseen suorittamalla tulkinnalla, sillä edellytyksellä, että tulos on kohtuullisesti ennakoitavissa rikkomuksen tekohetkellä, kun otetaan huomioon erityisesti oikeuskäytännössä tuolloin vahvistettu kyseisen lainsäännöksen tulkinta.[54]

41. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että G. ST. T:tä syytetään ainoastaan NK:n 172b §:n 2 momentissa tarkoitetusta törkeämmästä rikoksesta. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin itsekin korostaa, yksi kyseisen rikoksen tunnusmerkistötekijöistä on ”huomattavan haitallisten vaikutusten” aiheutuminen, joka erottaa kyseisen rikoksen ZMGO:n 127 §:n 1 momentissa tarkoitetusta hallinnollisesta rikkomuksesta.

42. Mainitusta päätöksestä ilmenee myös, että vuonna 2013 antamassaan tulkintaratkaisussa[55] Varhoven kasatsionen sad (ylin kassaatiotuomioistuin, Bulgaria) käytti 172b §:ssä tarkoitetusta rikoksesta aiheutuneen vahingon laskemiseen algoritmia – jonka yhteensopivuuden direktiivin 2004/48 kanssa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kahdessa ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessään kyseenalaistaa – muun muassa antaakseen käytännön ohjeistusta NK:n 172b §:ssä tarkoitetun rikoksen arvon asianmukaista määrittämistä ja kyseisen rikoksen ja hallinnollisten rikkomusten erottamista varten.

43. Siinä määrin kuin tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohdasta ilmenee yhtäältä, että rikosoikeudellista vastuuta koskevien sääntöjen asteittainen selkeyttäminen oikeuskäytännössä esitetyillä tulkinnoilla ei itsessään ole ristiriidassa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa, ja toisaalta, ettei kansallisen lainsäädännön selkeyttä ja täsmällisyyttä voi asettaa kyseenalaiseksi pelkästään se, että hallinnollisen rikkomuksen ja rikoksen tarkka erottelu ja mahdollinen säädettyjen seuraamusten päällekkäisyys riippuu sellaisen yleisen käsitteen tulkinnasta, joka edellyttää kansallisilta tuomioistuimilta laajaa arviointia,[56] on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä arvioida, onko niin, että edellä mainitusta Varhoven kasatsionen sadin tulkintaratkaisusta huolimatta edelleen vallitsee sellainen ZMGO:n 127 §:ssä tarkoitetun hallinnollisen rikkomuksen ja NK:n 172b §:n tunnusmerkistöjä koskeva epäselvyys, ettei kyseisestä pykälästä johtuva rikosvastuu ole ulottuvuudeltaan ennakoitava.

[51] Ks. tuomio 11.6.2020, JI (C-634/18, EU:C:2020:455, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[52] Ks. tuomio 5.5.2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 37 kohta).

[53] Ks. tuomio 5.5.2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[54] Ks. tuomio 5.5.2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 41 kohta).

[55] Ks. 31.5.2013 annettu tuomio, asia nro 1/2013.

[56] Ks. vastaavasti tuomio 20.3.2018, Garlsson Real Estate ym. (C-537/16, EU:C:2018:193, 52 ja 53 kohta).

44. Nähdäkseni kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen on siten vastattava, että jos rekisteröidyn tavaramerkin loukkauksesta on jäsenvaltion lainsäädännössä määrätty sekä hallinnollisia seuraamuksia että rikosoikeudellisia seuraamuksia, perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohta edellyttää, että rikosvastuun rajat ovat selvästi määritellyt. Tämä periaate ei ole esteenä sille, että tällaista loukkausta koskevan rikoksen tunnusmerkistötekijöiden, joilla kyseinen rikos voidaan erottaa hallinnollisesta rikkomuksesta, täsmällistä ulottuvuutta tarkennetaan tuomioistuinten suorittamalla tulkinnalla, kunhan asianomaiset henkilöt voivat sen perusteella tietää tarkasti, mitkä teot ja laiminlyönnit aiheuttavat heille rikosvastuun.

## *C Neljäs ennakkoratkaisukysymys*

45. Neljännellä ennakkoratkaisukysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, ovatko NK:n 172b §:n 2 momentissa säädetyt rangaistukset, nimittäin 5–8 vuoden vapaudenmenetys ja 5 000–8 000 BGN:n suuruinen sakkorangaistus, perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus, etenkin sen rangaistusasteikon mukainen vähimmäismäärä, on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan ”poikkeuksellisen ankara”, kun otetaan huomioon, että rikollisessa teossa on kyse pelkästään asianomaisten tuotteiden kaupan pitämisestä. Se täsmentää myös, että rangaistuksen pituuden vuoksi tuomioistuimen mahdollisuudet lyhentää sitä tai tuomita se ehdollisena ovat erittäin rajoitetut. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa myös, että sekä vankeusrangaistuksen yhdistäminen suureen seuraamusmaksuun että sen lisäksi toteutettava toimenpide, jossa rikkomuksen kohteena olleet tavarat takavarikoidaan ja hävitetään, ankaroittavat määrättyä seuraamusta kokonaisuutena.

46. Ensinnäkin muistutan, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun unionin lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu, jäsenvaltiot ovat edelleen toimivaltaisia valitsemaan niistä asianmukaisilta vaikuttavat seuraamukset. Kuten edellä jo totesin, niiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa unionin oikeuden ja sen yleisten periaatteiden ja näin ollen suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.[57] TRIPS-sopimuksen 61 artiklassa määrätään vain, että WTO:n jäsenten tulee säätää tietyistä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksista rikosoikeudellisia seuraamuksia, ja todetaan, että käytössä olevien oikeuskeinojen ja seuraamusten ”tulee käsittää vankeus- tai sakkorangaistus, joka on riittävän ankara vaikuttaakseen ehkäisevästi ja joka on samalla verrattavissa niihin rangaistuksiin, joita sovelletaan vakavuudeltaan samantasoisiin rikoksiin”. Kuten edellä myöskin jo totesin, tätä asiaa ei ole unionin tasolla harmonisoitu. Tästä seuraa, että jäsenvaltioilla on tässä suhteessa laaja harkintavalta, erityisesti sovellettavien seuraamusten ankaruuden osalta, ja tämä harkintavalta antaa niille mahdollisuuden muun muassa arvioida loukkauksen vakavuutta kansallisessa yhteydessä ja sovittaa seuraamus sen mukaiseksi.

47. Muistutan myös, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate edellyttää, että määrättyjen seuraamusten on ankaruudeltaan vastattava niillä rangaistavien loukkausten vakavuutta ja niillä on erityisesti varmistettava todellinen varoittava vaikutus kuitenkaan ylittämättä sitä, mikä on tarpeen mainitun tavoitteen saavuttamiseksi.[58] Unionin tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että suhteellisuusperiaate edellyttää, että seuraamuksen määrittämisessä

[57] Ks. tuomio 11.2.2021, K.M. (Aluksen päällikölle määrätyt seuraamukset) (C-77/20, EU:C:2021:112, 36 kohta).

[58] Ks. vastaavasti tuomio 14.1.2021, Landespolizeidirektion Steiermark ym. (Peliautomaatit) (C-231/20, EU:C:2021:845, 45 kohta).

otetaan huomioon kunkin yksittäistapauksen olosuhteet.[59] Kansallisen tuomioistuimen, joka on ainoana toimivaltainen arvioimaan tosiseikkoja ja tulkitsemaan kansallista oikeutta, tehtäväksi jää viime kädessä määrittää, täyttyvätkö nämä edellytykset sen ratkaistavana olevassa asiassa.

48. Nyt tarkasteltavassa tapauksessa rikoksen luonteesta ja vakavuudesta voidaan ensinnäkin todeta, että ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että NK:n 172b §:llä on tarkoitettu määrätä seuraamuksia muun muassa tahallisesta tavaramerkin loukkaamisesta, toisin sanoen luonteeltaan jokseenkin vakavasta toiminnasta, josta (eli ”harkitusta tavaramerkkiväärennyksestä”) on TRIPS-sopimuksen 61 artiklan mukaan määrättävä rikosoikeudellinen rangaistus, joka on riittävän ankara vaikuttaakseen ehkäisevästi. Immateriaalioikeuksien loukkaukset ovat jatkuvasti laajeneva ilmiö, jolla on jo pitkään ollut kansainväliset mittasuhteet. Ne muodostavat yrityksille ja kansantalouksille vakavan uhan, jolla on huomattavia yhteiskunnallisia haittavaikutuksia, ja aiheuttavat erityisesti kansanterveyteen ja turvallisuuteen liittyviä kuluttajansuojaongelmia. Ilmiö näyttää lisäksi olevan yhä tiiviimmin kytköksissä järjestäytyneeseen rikollisuuteen.[60]

49. Ensinnäkin NK:n 172b §:n 2 momentissa säädetty vankeusrangaistus on huomattavan pitkä, etenkin jos tarkastellaan rangaistusasteikon alarajaa, joka on viisi vuotta;[61] tämä herättää perusteltuja epäilyjä rangaistuksen oikeasuhteisuudesta, erityisesti siinä tapauksessa, että sitä sovelletaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen toimintaan sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä kuvannut. On kuitenkin otettava huomioon, että NK:n 172b §:n 2 momenttia on sovellettu nimenomaisten raskauttavien seikkojen vallitessa. Nämä näyttävät liittyneen yhtäältä teon uusimiseen tai jatkamiseen ja toisaalta aiheutuneen vahingon vakavuuteen. Perusmuotoisesta teosta NK:n 172b §:n 1 momentissa säädetään nimittäin lyhyempi vähimmäisrangaistus, joka on kolme vuotta. Kuten komissio aivan oikein korostaa, yksi rikosoikeudellisen sääntelyn oikeasuhteisuutta arvioitaessa huomioon otettavista seikoista on se, voidaanko seuraamus mukauttaa rikkomuksen vakavuuteen.[62]

50. Vaikka nyt tarkasteltavassa tapauksessa ennakkoratkaisupyynnön tekemistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että syyttäjä piti pääasian kohteena olevaa toimintaa – jossa oli kyse sellaisten vaatekappaleiden tarjoamisesta ostettavaksi, jotka oli varustettu tavaramerkkien kaltaisilla merkeillä – siitä aiheutuneen vahingon vakavuuden huomioon ottaen NK:n 172b §:n 2 momentissa tarkoitettuna rikoksena, unionin tuomioistuimella ei ole käytettävissään etenkään NK:n 172b §:n 2 momenttiin sisältyvän ilmauksen ”huomattavia haitallisia vaikutuksia” tarkasta soveltamisalasta abstraktisti eikä tässä yksittäistapauksessa riittäviä tietoja, jotta se voisi tarjota ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle muita arviointia koskevia seikkoja kuin ne, jotka edellä on jo esitetty. Jää joka tapauksessa kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi konkreettisesti arvioida, kaikkien nyt tarkasteltavan tapauksen kansallisen oikeuden perusteella huomioon otettavien olosuhteiden valossa, moitittavaan toimintaan sovellettavan vankeusrangaistuksen oikeasuhteisuutta ja siitä johtuvia seurauksia ja tarvittaessa mukauttaa kyseisen rangaistuksen pituus asianomaisen yksittäistapauksen erityisiin olosuhteisiin siinä

[59] Ks. tuomio 4.10.2018, Link Logistik N&N (C-384/17, EU:C:2018:810, 45 kohta).

[60] Näiden seikkojen perusteella komissio korosti muutetussa direktiiviehdotuksessa, että unionin kannalta on ensiarvoisen tärkeää torjua väärentämistä ja tavaroiden laitonta valmistamista.

[61] Vertailun vuoksi voidaan todeta, että muutetussa direktiiviehdotuksessa ehdotettiin, että samasta rikoksesta olisi voitava määrätä enimmillään vähintään neljän vuoden vankeusrangaistus, jos teko on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa tai jos se vaarantaa ihmisten terveyden tai turvallisuuden.

[62] Ks. tuomio 11.2.2021, K.M. (Aluksen päällikölle määrätyt seuraamukset) (C-77/20, EU:C:2021:112, 51 kohta) ja tuomio 16.7.2015, Chmielewski (C-255/14, EU:C:2015:475, 26 kohta).

määrin kuin se on kyseisen tuomioistuimen harkintavallan rajoissa mahdollista, mukaan luettuna mahdollinen toimivalta arvioida tekoja, joista G. ST. T:tä syytetään, NK:n 172b §:n 2 momentissa tarkoitetun rikoksen asemesta saman pykälän 1 momentissa tarkoitettuna rikoksena.

51. Toiseksi huomautan NK:n 172b §:n 2 momentissa sallitusta seuraamusmaksun ja vankeusrangaistuksen päällekkäisyydestä, että unionin tuomioistuin on jo oikeuskäytännössään selventänyt, että rikosoikeudellisten seuraamusten päällekkäisyyteen on liitettävä sääntöjä, joilla voidaan taata, että määrättyjen seuraamusten kokonaisuuden ankaruus vastaa kyseisen rikkomisen vakavuutta, ja että tämä edellytys johtuu perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa määrätyn rangaistusten oikeasuhteisuuden periaatteen lisäksi myös sen 52 artiklan 1 kohdasta.[63] Unionin tuomioistuin on myös selventänyt, että tätä vaatimusta sovelletaan poikkeuksetta kaikkiin kumulatiivisesti määrättyihin seuraamuksiin ja näin ollen sekä samaluonteisten seuraamusten päällekkäisyyteen että eriluonteisten seuraamusten, kuten rahamääräisten seuraamusten ja vapausrangaistusten, päällekkäisyyteen.[64]

52. Nyt tarkasteltavassa tapauksessa on siis ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä arvioida pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan lainsäädännön konkreettisen soveltamisen oikeasuhteisuutta varmistamalla, onko olemassa sääntöjä, joilla voidaan taata, että määrättyjen seuraamusten kokonaisuuden – loukkauksen kohteena olleiden tavaroiden takavarikointi ja hävittäminen mukaan luettuina – ankaruus vastaa sitä, mikä on tehdyn rikoksen vakavuuteen nähden ehdottoman välttämätöntä, ja voidaanko näitä sääntöjä soveltaa G. ST. T:tä koskevassa rikosoikeudellisessa menettelyssä.

53. Edellä esitetyn perusteella neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen on siten mielestäni vastattava, että perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohtaa on tulkittava niin, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa tavaramerkkiloukkausten torjumiseksi säädetään sekä vapaudenmenetyksestä että seuraamusmaksusta koostuvista rikosoikeudellisista seuraamuksista, joiden ankaruus on epäsuhteessa tehtyjen rikosten vakavuuteen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäväksi jää arvioida oikeasuhteisuutta konkreettisesti niin, että se ottaa huomioon muun muassa sen, säädetäänkö kyseisessä lainsäädännössä mahdollisuudesta mukauttaa kyseisiä seuraamuksia rikoksen vakavuuden mukaan, ja kaikki kansallisen oikeuden perusteella huomioon otettavat yksityiskohdat, punnitakseen yhtäältä kyseisen rikoksen vakavuutta ja toisaalta asianomaiselle henkilölle edellä mainittujen seuraamusten päällekkäisyydestä konkreettisesti aiheutuvaa taakkaa.

## IV Ratkaisuehdotus

54. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Rayonen sad Nesebarin esittämiin kolmanteen ja neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jos jonkin jäsenvaltion lainsäädännössä tavaramerkin loukkauksesta säädetään rangaistukseksi hallinnollisia ja rikosoikeudellisia seuraamuksia, kyseisessä artiklassa vahvistettu rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate edellyttää, että rikosoikeudellisen vastuun rajat ovat selvästi määritellyt. Tämä periaate ei ole esteenä sille, että tällaista loukkausta koskevan rikoksen tunnusmerkistötekijöiden, joilla kyseinen rikos voidaan erottaa hallinnollisesta rikkomuksesta,

63 Ks. vastaavasti tuomio 20.3.2018, Procura della Repubblica (C-524/15, EU:C:2018:197, 55 kohta).

64 Ks. tuomio 5.5.2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 50 kohta).

täsmällistä ulottuvuutta tarkennetaan tuomioistuinten suorittamalla tulkinnalla, kunhan asianomaiset henkilöt voivat sen perusteella rikoksen tekohetkellä tietää tarkasti, mitkä teot ja laiminlyönnit aiheuttavat heille rikosvastuun.

Perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa tavaramerkkiloukkausten torjumiseksi säädetään sekä vapaudenmenetyksestä että seuraamusmaksusta koostuvista rikosoikeudellisista seuraamuksista, sikäli kuin tällaisten seuraamusten, kun niitä tarkastellaan sekä erikseen että yhdessä, ankaruus on epäsuhteessa tehtyjen tekojen vakavuuteen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäväksi jää arvioida oikeasuhteisuutta konkreettisesti niin, että se ottaa huomioon muun muassa sen, säädetäänkö kyseisessä lainsäädännössä mahdollisuudesta mukauttaa kyseistä seuraamusta rikoksen vakavuuden mukaan, ja kaikki kansallisen oikeuden perusteella huomioon otettavat yksityiskohdat, punnitakseen yhtäältä kyseisen rikoksen vakavuutta ja toisaalta asianomaiselle henkilölle edellä mainittujen seuraamusten päällekkäisyydestä konkreettisesti aiheutuvaa taakkaa.